

**Pavojus gamtai slypi
ir akvariumuose**

Akvariuminių augalų pavojus

Retas kuris susimąsto, kad akvariumams ir tvenkiniams apšodinti pardavinėjami augalai neretai vienoje ar kitoje pasaulio dalyje yra laikomi invazinėmis rūšimis, keliančiomis pavojų natūralioms ekosistemoms. Verta paminėti, kad ne viena vandens augalų rūšis buvo ir yra pardavinėjama ne tik specializuotose parduotuvėse, bet ir tarp augintojų mėgėjų, o tai didina tam tikrų rūšių patekimo į natūralias buveines riziką. Didelė dalis šių rūšių Lietuvoje dar nėra aptiktos natūralioje aplinkoje, todėl taip pat svarbu, kad šios rūšys apskritai nepatektų į Lietuvos teritoriją, o šias rūšis aptikus natūralioje aplinkoje, svarbu, kad jos vos aptiktos būtų sunaikintos, kol nespėjo padaryti neigiamos žalos aplinkai ar žmonių gerovei. Ne viena vandens augalų rūšis pardavinėjama specializuotose parduotuvėse.

ES susirūpinimą keliantys invaziniai vandens augalai

Yra nemaža grupė Europos Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų vandens augalų rūšių, kurių mūsų krašto natūraliuose vandens telkiniuose nėra aptikta.

Paprastasis labūstras (*Cabomba caroliniana* Gray)

Baltoji kuodulė (*Gymnocoronis spilanthoides* (D. Don ex Hook. & Arn.) DC.)

Vėdryninė raistenė (*Hydrocotyle ranunculoides* L. f.)

Didysis vandrūnėlis (*Lagarosiphon major* (Ridley Moss)

Gulsčioji liudvigija (*Ludwigia peploides* (Kunth) P.H. Raven)

Stambioji plunksnalapė (*Myriophyllum aquaticum* (Vell.) Verdc.)

Kaičioji plunksnalapė (*Myriophyllum heterophyllum* Michx.)

Salotinė plūdoklė (pistija) (*Pistia stratiotes* L.) – bus įrašyta nuo 2024 m.

Paprastoji pontederija (*Pontederia crassipes* Mart.)

Didžioji plūstis (*Salvinia molesta* D.S. Mitch.)

Didysis vandrūnėlis

Potencialiai galimos aptikti rūšys

Kelios rūšys iš šio sąrašo neištveria žemų temperatūrų, todėl Lietuvoje išlieka maža tikimybė aptikti šias rūšis natūralioje aplinkoje – gulsčiaijai liudvigijai, salotinei plūdoklei, paprastajai pontederijai ir didžiąjai plūščiai. Lenkijoje 2020 m. aptiktos paprastoji pontederija ir salotinė plūdoklė, augančios Krokuvos mieste, tačiau po šaltos žiemos augalai neišgyveno. Todėl Lietuvoje šie augalai gali būti aptinkami kaip retai sulaukėjantys, kurių peržiemojimo tikimybė labai žema. Vakarų Lietuvoje dėl šiltesnių žiemų tinkamos sąlygos vėdryninei raistenei. Lietuvos klimato sąlygos visiškai palankios paprastajam labūstrui, didžiajam vandrūnėliui, stambiajai plunksnalapei, kaičiaijai plunksnalapei, todėl išlieka tikimybė aptikti šias rūšis natūralioje aplinkoje. Paprastasis labūstras Švedijoje aptinkamas jau kelis dešimtmečius, todėl galima teigti, kad ši rūšis gali sudaryti gyvybingas populiacijas mūsų klimato juostoje.

Paprastoji pontederija

Prevensija

Lietuvoje kai kurios vandens augalų rūšys, įrašytos į Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių sąrašą, vis pasirodo internetinėje prekyboje, tikroji pardavimų statistika išlieka nežinoma, kadangi šiais augalais prekiaujama ir fizinėse parduotuvėse ar turguose.

Šių rūšių atsiradimas ir įsitvirtinimas gamtinėje aplinkoje galėtų sukelti ekonominės žalos, todėl, siekiant tam užkirsti kelią, svarbu kuo geriau kontroliuoti į šalį patenkančius akvariuminius augalus. Ypač svarbu gerai atskirti kai kurių genčių augalus nuo kitų panašių rūšių. Pavyzdžiui, prekyboje parduojamos įvairios plunksnalapės (*Myriophyllum*), raistinės (*Hydrocotyle*), liudvigijos (*Ludwigia*) rūšys ir veislės, kurios ne visada yra parduodamos teisingu pavadinimu, todėl, perkant šiuos augalus, svarbu įsitikinti, ar parduodamas būtent tos rūšies augalas.

Nyderlanduose ir Belgijoje atliktų tyrimų su parduodamais plūsties (*Salvinia*) genties augalais metu nustatyta, kad keliose parduotuvėse buvo prekiaujama didžiąja plūstimi (*Salvinia molesta*), kuri yra įrašyta į Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų augalų rūšių sąrašą, o parduodami augalai buvo pavadinti kitos rūšies augalais.

Stambioji plunksnalapė

Atsakomybė ir teisinis reguliavimas

Kadangi visos šios rūšys (išskyrus salotinę plūdoklę, kuriai draudimas įsigalios nuo 2024 m. rugpjūčio 2 d.) įrašytos į Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių sąrašą, jas auginti, dauginti, prekiauti arba mainyti, vežti ar sodinti gamtoje griežtai draudžiama pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1143/2014 nuostatas.

Naudoti gyvybingus augalus bei gyvybingas jų dalis leidžiama tik gavus leidimą iš Aplinkos apsaugos agentūros moksliniams tyrimams, *ex-situ* išsaugojimui arba naudoti invazines rūšis medicinos tikslais, kai to reikia, siekiant daryti pažangą žmonių sveikatos srityje, arba tikslais, susijusiais su įtikinamais visuomenės interesais, įskaitant socialinio ar ekonominio pobūdžio interesus pagal Invazinių rūšių kontrolės ir naikinimo tvarkos apraše nurodytus reikalavimus. Šis aprašas patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. 352 „Dėl Introdokcijos, reintrodokcijos ir perkėlimo tvarkos aprašo, Invazinių rūšių kontrolės ir naikinimo tvarkos aprašo, Invazinių rūšių kontrolės tarybos sudėties ir nuostatų, Introdokcijos, reintrodokcijos ir perkėlimo programos patvirtinimo“.

Invazinės rūšys naikinamos, vadovaujantis Invazinių rūšių kontrolės ir naikinimo tvarkos aprašo ir kitų teisės aktų reikalavimais.

Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos atsakingas už invazinių rūšių naudojimo kontrolę šalies viduje. Sankcijos už invazinių rūšių neteisėtą naudojimą ir valdymo priemonių nevykdymą nustatytos Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 304² straipsnyje. Pastebėjus pažeidimą, reikia skambinti tel. 112 arba norint pasikonsultuoti darbo dienomis 9–16 val. tel. 8 700 02 022.

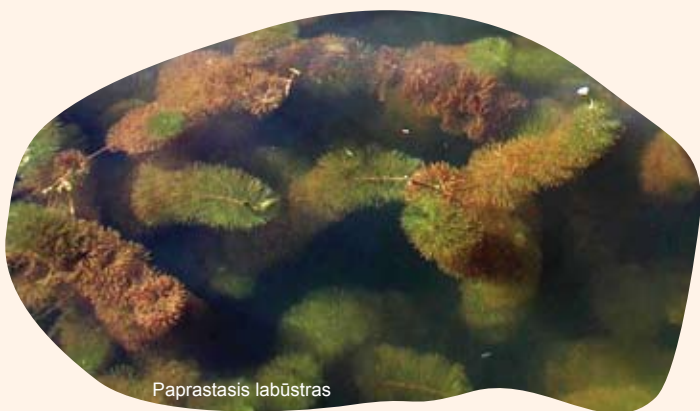
Didžioji plūstis

Akvariumų ir baseinėlių turėtojai kviečiami saugoti Lietuvos gamtos natūralumą

Šiems invaziniams augalams naikinti nuosavoje arba valdomoje patalpoje ar valdoje jokių leidimų nereikia, tačiau būtina laikytis rekomendacijų!

Patarimai

- Jokiu būdu negalima išpilti akvariumų turinio su vandens augalais į bet kokius vandens telkinius.
- Akvariumuose auginamų į Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių sąrašą įrašytų vandens augalų rūšių nepardavinėti ir nedalinti kitiems augintojams.

Paprastasis labūstras

Pastebėję šiuos augalus gamtoje, įrašykite duomenis į *Biologinės įvairovės informacinę platformą*:
www.biip.lt

Teksto autorius – Lukas Petrulaitis

Nuotraukų autoriai – Lukas Petrulaitis, Zigmantas Gudžinskas, Jean-Marc Vallières (CC BY-NC 4.0), Davide Grigoletto, (CC BY-NC 4.0), Wouter Hagens (Public Domain)

Lietuvos
Respublikos
aplinkos
ministerija

Kuriame
Lietuvos ateitį

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Parengta vykdant iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamą projektą Nr. 05.5.1-APVA-V-018-01-0012 pagal 2014-2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 5 prioriteto „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos“ 05.5.1-APVA-V-018 priemonę „Biologinės įvairovės apsauga“

Išspausdinta ant visiškai perdirbto popieriaus